

Κυριακή ογδόη από του Πάσχα, την Αγίαν Πεντηκοστήν εορτάζομεν (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

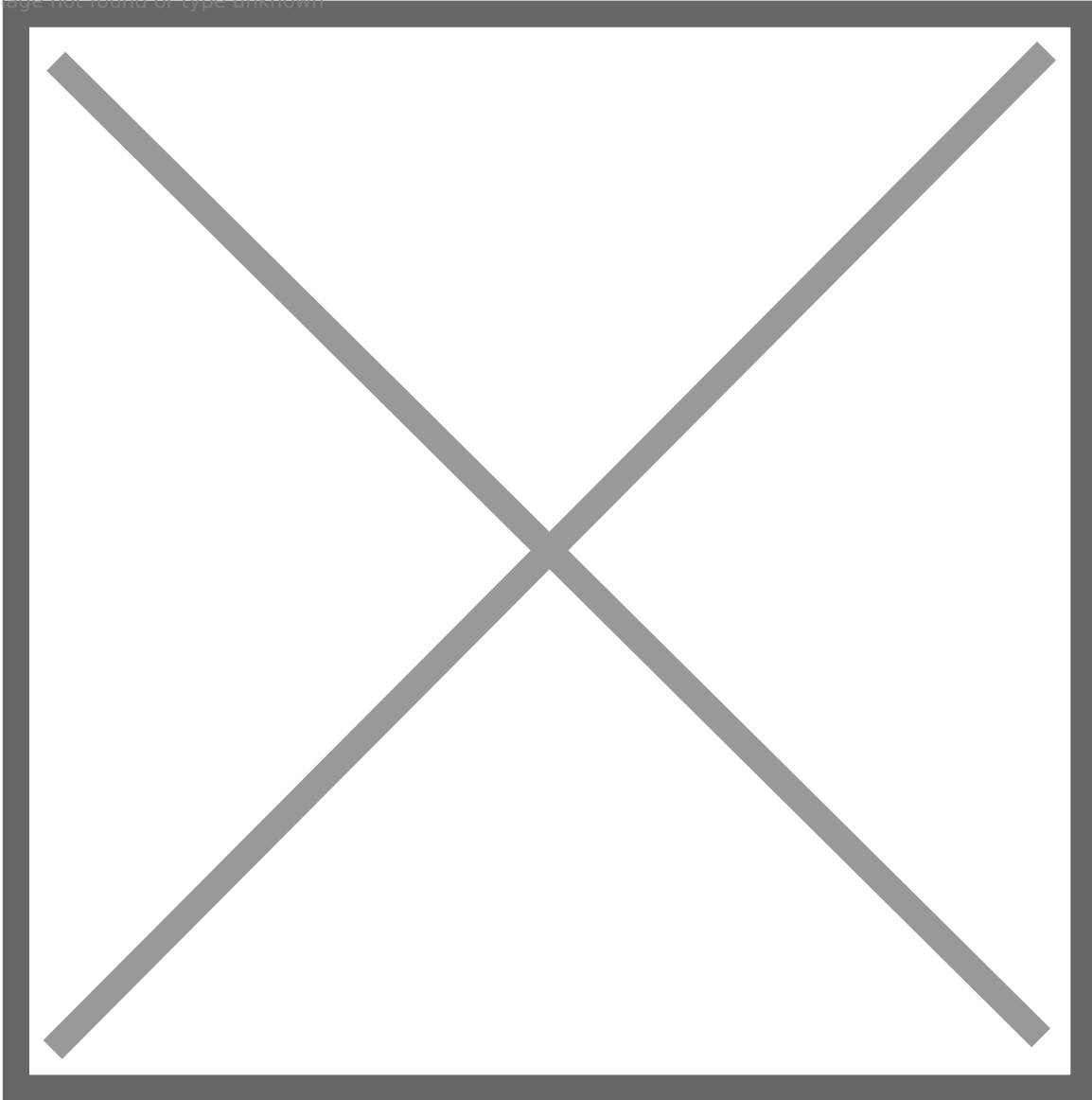


Μετά την Ανάσταση και την Ανάληψη του Ιησού Χριστού, οι μαθητές του Ιησού ήσαν «προσκαρτερούντες ομοθυμαδόν τη προσευχή και τη δεήσει συν γυναιξί και Μαρία τη μητρί του Ἰησού και συν τοις αδελφοίς αυτού» (Πραξ. 1, 14), στο υπερών της Ιερουσαλήμ, υπακούοντας στην εντολή του διδασκάλου τους «από Ἱεροσολύμων μη χωρίζεσθαι, αλλά περιμένειν την επαγγελίαν του Πατρός»(Πραξ.1,4).

Ο Λουκάς ξαφνιάζει με τη διήγησή του διότι μας λέγει ότι ξαφνικά ακούστηκε μία δυνατή βροντή στον ουρανό και όλοι είδαν γλώσσες «ωσεί πυρός» οι οποίες εκάθισαν « εφ' ένα έκαστον αυτών», και «επλήσθησαν άπαντες Πνεύματος Ἁγίου, και ήρξαντο λαλείν ετέραις γλώσσαις καθώς το Πνεύμα εδίδου αυτοίς αποφθέγγεσθαι» (Πραξ. 2, 1 - 4). Μετά οι Απόστολοι βγήκαν από το υπερώο και άρχισαν να κηρύττουν στους Ιουδαίους και στους προσήλυτους (πρώην ειδωλολάτρες που είχαν ασπαστεί τον Ιουδαϊσμό) που βρίσκονταν στα Ιεροσόλυμα, μιλώντας στον καθένα στη γλώσσα του. Πώς ήταν δυνατόν να το κάνουν αυτό, να ξέρουν τόσες γλώσσες και να μιλούν με τόση σοφία αυτοί οι ψαράδες; Άλλοι από τους παρευρισκόμενους έμειναν εκστατικοί και θαύμαζαν, άλλοι -κακοπροαίρετοι-

τους κορόιδευαν και έλεγαν ότι οι Απόστολοι είναι μεθυσμένοι. Τότε πήρε το λόγο ο Απόστολος Πέτρος και τους είπε ότι δεν είναι μεθυσμένοι αλλά όσα συμβαίνουν και βιώνουν οι παρευρισκόμενοι αποτελούν εκπλήρωση της προφητείας του Ιωήλ. Ως αποτέλεσμα, έπειτα και από το κήρυγμα του Αποστόλου Πέτρου, βαπτίστηκαν εκείνη την ημέρα 3.000 νέα μέλη της χριστιανικής Εκκλησίας.

Image not found or type unknown



Το γεγονός της Πεντηκοστής σηματοδότησε την αφετηρία της ιστορικής διαδρομής της Εκκλησίας η οποία όπως επισημαίνει ο αείμνηστος Γέροντας Σωφρόνιος στο βιβλίο του "Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστί", αποτελεί το «θαυμαστόν σκήνωμα του Αγίου Πνεύματος», «το πνευματικόν κέντρον του κόσμου το συγκεκριαιούν άπασαν την ιστορίαν της ανθρωπότητος από της κτίσεως του πρώτου ανθρώπου έως του εσχάτου όστις μέλλει να γεννηθή εκ γυναικός». Σύμφωνα με τον αείμνηστο π. Μιχαήλ Καρδαμάκη, η Εκκλησία είναι η καρποφορία της Ενσαρκώσεως και της Αναστάσεως με την επιδημία και την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, τα θαυμάσια του Θεού, παρόντα και

παρατεινόμενα στον κόσμο (Βλ. Ορθόδοξη Πνευματικότητα. Η αυθεντικότητα του ανθρώπινου ήθους», Αθήνα 1980,σελ. 128).

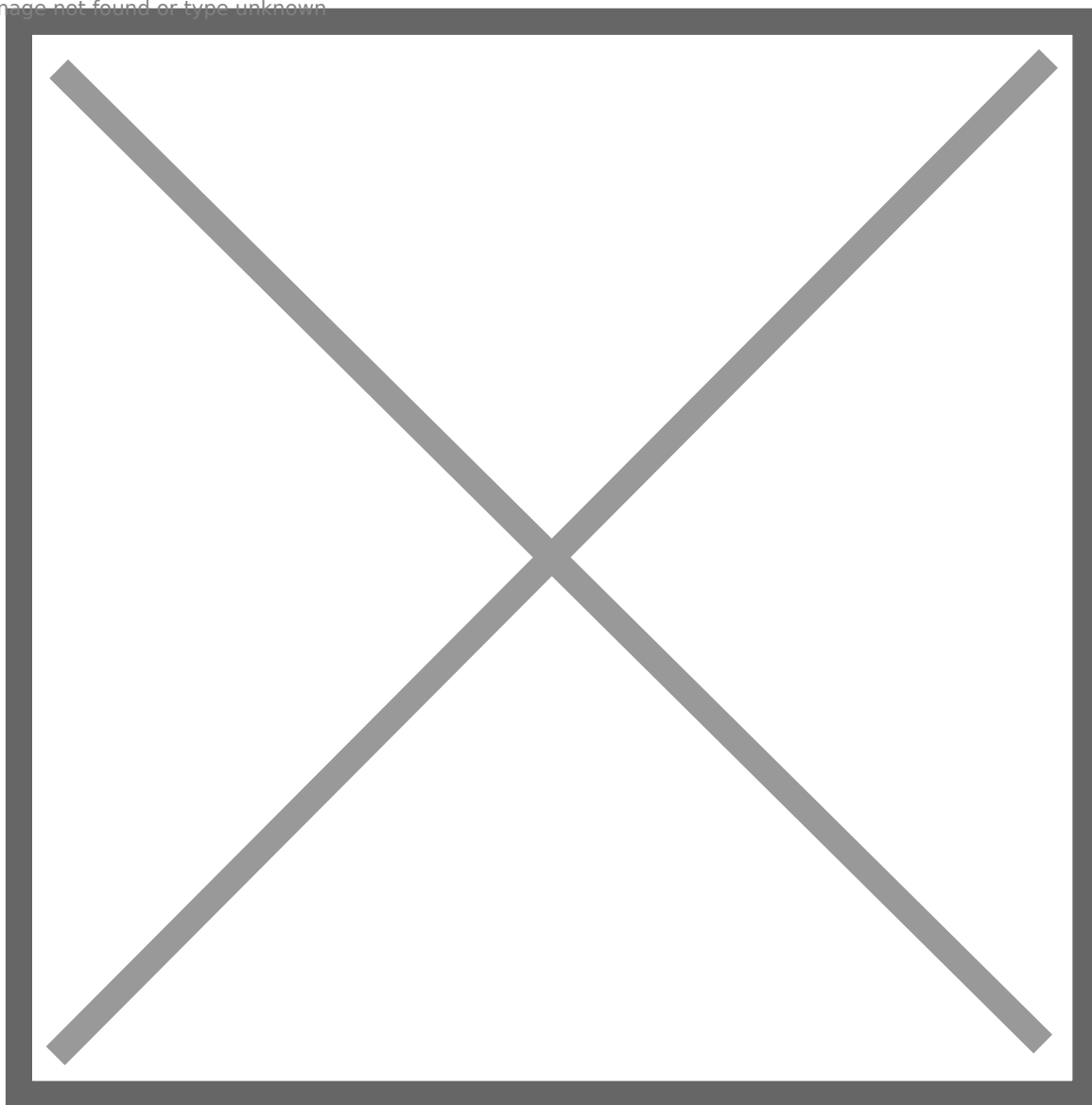
«Τη αυτή ημέρα, Κυριακή ογδόη από του Πάσχα, την αγίαν Πεντηκοστήν εορτάζομεν», αναφέρει το Συναξάρι της εορτής. Είναι αξιοσημείωτο ότι το συναξάρι του Πεντηκοσταρίου αριθμεί όλες τις Κυριακές μετά το Πάσχα φθάνοντας την αρίθμηση μέχρι την εορτή της Πεντηκοστής η οποία είναι η όγδοη Κυριακή από το Πάσχα. Κατά την άποψή μας αυτή η αρίθμηση δεν είναι τυχαία διότι θέλει να καταδείξει ότι η εορτή της Πεντηκοστής, ως όγδοη Κυριακή από του Πάσχα αποτελεί την εκπλήρωση των εσχατολογικών επαγγελιών του Θεού, τον εσχατολογικό καρπό της Ανάστασης του Χριστού και ότι σε αυτήν την εορτή βιώνουμε την φανέρωση της αιωνιότητας, την εισβολή, «ώσπερ φερομένης πνοής βιαίας» (Πραξ.2,2), της αιωνιότητας, του μέλλοντος αιώνος μέσα στο ιστορικό μας παρόν.

Στην Πατερική Θεολογία ο αριθμός οκτώ ενέχει έναν βαθύτατο συμβολισμό. Όπως επισημαίνει ο καθηγητής Θεολογίας κ. Δ. Τσάμης, σύμφωνα με τις αρχαίες αριθμολογικές παραδόσεις ο αριθμός οκτώ συμβολίζει την πληρότητα του αριθμού και την τελειότητα, εφόσον αποτελεί το πρώτο κυβικό γινόμενο του αριθμού εκτός από τον αριθμό ένα• οκτώ είναι ο κύβος του αριθμού δύο, ο οποίος είναι το σύμβολο της ευθύγραμμης επέκτασης. Αναφέρει ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς: «ο δε οκτώ, κύβος ο πρώτος, η ισότης εν απάσαις ταίς διαστάσεσι, μήκους, πλάτους, βάθους» (Βλ.Στρωματείς, 6.11). Ο αριθμός οκτώ εκφράζει και την τελείωση στην αιωνιότητα και την πληρότητα της χρονικής περιόδου. Θεωρήθηκε ότι βρίσκεται πάνω από την ύλη και ότι εκφράζει μια άυλη και σπουδαιότερη κατάσταση σε σύγκριση με τον αριθμό επτά. Ενώ ο αριθμός επτά εκφράζει τη δημιουργική κίνηση και τον παρόντα χρόνο (οι επτά ημέρες της δημιουργίας), ο αριθμός οκτώ συμβολίζει το τέλος κάθε κίνησης, την αιωνιότητα. Μετά τις επτά ημέρες της εβδομάδας οι οποίες ανακυκλούνται συνεχώς, είναι η Κυριακή, η ημέρα της Ανάστασης του Κυρίου, η οποία ως όγδοη ημέρα βρίσκεται εκτός της ανακύκλησης των επτά ημερών και κατά συνέπεια συμβολίζει την αιωνιότητα. (Βλ. Εισαγωγή στην πατερική σκέψη, Θεσσαλονίκη 1990,σελ.119, 71,111).

Στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες οι Πατέρες της Εκκλησίας χρησιμοποίησαν την ονομασία «όγδοη ημέρα» για να τονίσουν την πλήρωση των τύπων της Π.Διαθήκης από το Χριστιανισμό. Το ιουδαϊκό Σάββατο, η έβδομη ημέρα, καταργείται με την πλήρωση και τελείωσή του από την όγδοη ημέρα, την ημέρα Κυρίου, την Κυριακή, ημέρα που αναστήθηκε ο Κύριος. Η όγδοη ημέρα θεωρήθηκε ως σύμβολο για τη Δευτέρα Παρουσία, τη Βασιλεία του Θεού, την αιωνιότητα, τον μέλλοντα αιώνα, όπως λέγει ο Νείλος ο ασκητής (Βλ. Επιστολή 1,13 PG 79,88Α),

την μέλλουσα ζωή, σύμφωνα με τον Ιερό Χρυσόστομο (Βλ.Εις Ψαλμούς 6, PG 55, 543) και τούτο διότι θεωρήθηκε ως μια κατάσταση έξω από την ανακύκλωση των επτά ημερών και επομένως έξω από τον χρόνο. Επειδή η όγδοη ημέρα βρίσκεται έξω από το χρόνο που παρεκτείνεται με την ανακύκλωση των επτά ημερών της εβδομάδας, πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας θεώρησαν ότι η Παλαιά Διαθήκη προτυπώνει την όγδοη ημέρα. Ο Μέγας Αθανάσιος θεωρεί ότι η περιτομή κατά την όγδοη ημέρα αποτελεί τύπο του χριστιανικού βαπτίσματος (Βλ. Περί Σαββάτων και περιτομής, εκ της Εξόδου, PG 28,140B-141A), ενώ ο Αστέριος σοφιστής αναφέρει ότι την όγδοη ημέρα της Καινής Διαθήκης πληρώνεται η όγδοη της Παλαιάς Διαθήκης διότι είναι η μέρα που περιτέμνεται ο θάνατος δια της Αναστάσεως του Κυρίου. (Βλ. Ομιλία 20, PG 40,444C-445B).

Image not found or type unknown



Πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας όπως ο Γρηγόριος ο θεολόγος (Βλ. Λόγος 41,2, PG 36,432AB), ο Μέγας Βασίλειος (Βλ. Περί Αγίου Πνεύματος, PG 32,189B-192C), ο Κύριλλος Αλεξανδρείας (Βλ.Εις Ψαλμούς, PG 69,796B), συνδέουν τυπολογικά την

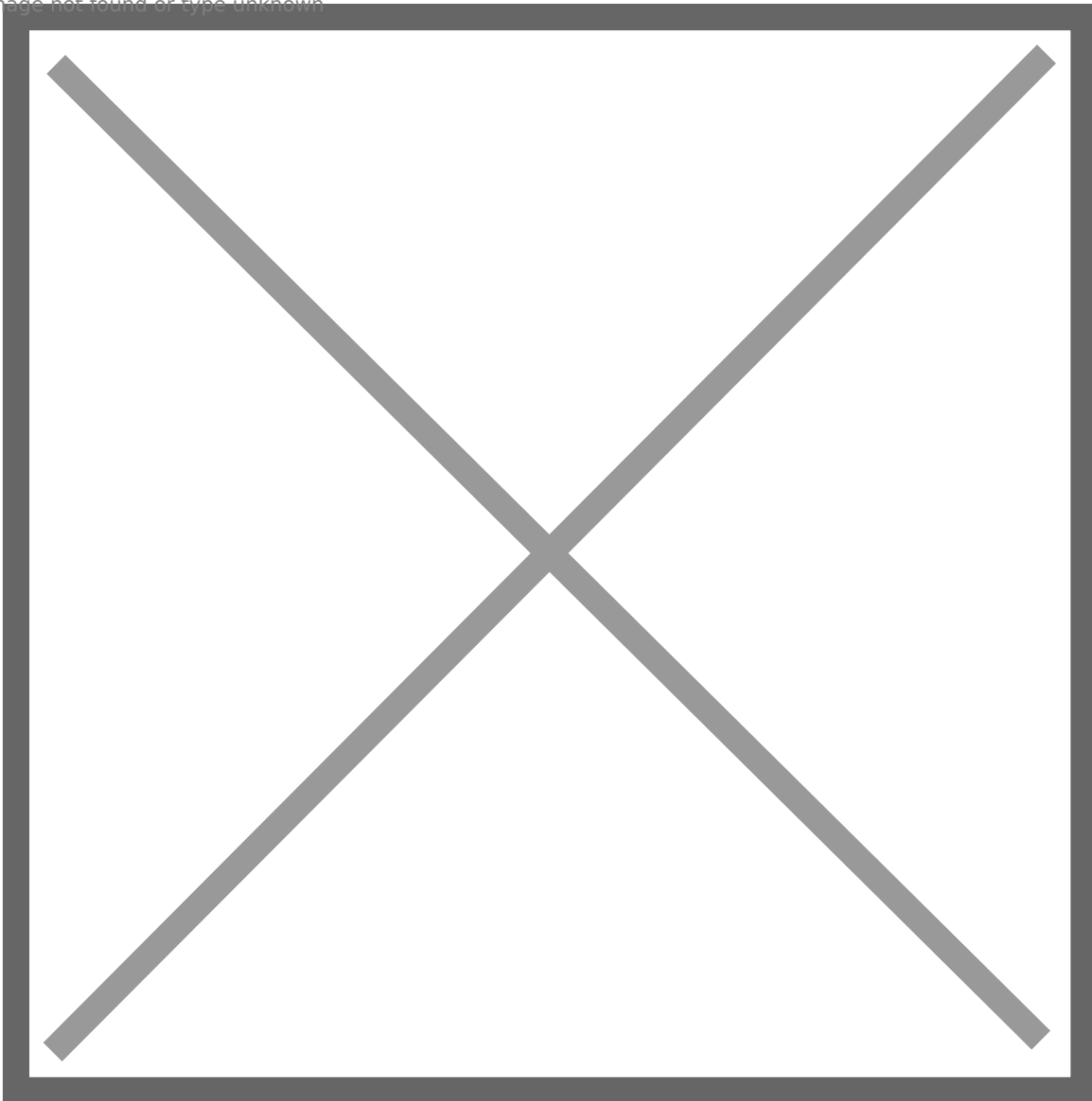
ημέρα της Πεντηκοστής με την όγδοη ημέρα δηλαδή με την αιωνιότητα. Αυτό συμβαίνει διότι, όπως λέγει ο Γρηγόριος ο θεολόγος, το επτά, που συμβολίζει τον παρόντα χρόνο, πολλαπλασιαζόμενο με το επτά δίνει ως γινόμενο τον αριθμό πενήντα παρά μια μονάδα, δηλαδή $7 \text{ επί } 7 = 50 - 1$. Έτσι οι μέρες της Πεντηκοστής νοούνται σαν η «μία ημέρα» που επταπλασιάστηκε επτά φορές, από τις οποίες προκύπτουν οι επτά εβδομάδες της Πεντηκοστής. Στις σαρανταεννιά αυτές ημέρες πρέπει να προστεθεί επιπλέον μια ημέρα, η ημέρα της Πεντηκοστής, για να σχηματιστεί ο αριθμός πενήντα και αυτήν την ημέρα «εκ του μέλλοντος αιώνας προσειλήψαμεν», αναφέρει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος: «Ούτως ο επτά τιμώμενος αριθμός την τιμήν της Πεντηκοστής συνεισήγαγεν. Ο γαρ επτά επί εαυτόν συντιθέμενος, γεννά τον πενήντα, μιάς δεούσης ημέρας, ην εκ του μέλλοντος αιώνας προσειλήψαμεν, ογδόν τε ούσαν την αυτήν και πρώτην, μάλλον δε μίαν και ακατάλυτον. Δεί γαρ εκείσε καταλήξαι τον ενταύθα Σαββατισμόν των ψυχών..»(Βλ. Λόγος 41,2, PG 36,432AB). Κατά την εορτή της Πεντηκοστής προγευόμαστε την αιωνιότητα και την κατάργηση του θανάτου διότι όπως μας διδάσκει ο Μέγας Βασίλειος «πάσα δε η Πεντηκοστή της εν τω αιώνι προσδοκωμένης αναστάσεώς εστιν υπόμνημα», διότι εάν η μία εκείνη και πρώτη ημέρα της δημιουργίας που είναι ταυτόχρονα πρώτη και ογδόη, και γι' αυτό ονομάστηκε από τον Μωυσή «μία», εάν λοιπόν επταπλασιασθή επτά φορές, συμπληρώνει τις επτά εβδομάδες της ιεράς περιόδου της Πεντηκοστής. Αρχίζει δηλαδή από Κυριακή και τελειώνει πάλιν εις Κυριακήν και επαναλαμβάνεται ενδιαμέσως πενήντα φορές ο αυτός κύκλος της ημέρας. Επειδή η κυκλική κίνηση αρχίζει από το ίδιο σημείο και τελειώνει πάλι στο ίδιο, μιμείται με αυτόν τον τρόπο την αιωνιότητα (διότι και η αιωνιότητα δεν έχει αρχή και τέλος) και είναι ομοία προς αυτήν(Βλ. Περί Αγίου Πνεύματος, PG 32, 189B-192C).

Κατά συνέπεια δεν είναι τυχαία η επισήμανση από το συναξάρι της εορτής ότι η Κυριακή της Πεντηκοστής αποτελεί την ογδόη Κυριακή από το Πάσχα διότι είναι αναγκαίο να υποδηλωθεί ότι κατά την ημέρα της Πεντηκοστής έχουμε την φανέρωση της αιωνιότητας και την πρόγευση των εσχάτων, ωσάν να άνοιξε η πύλη του ουρανού και να εισήλθε στην ανθρωπότητα το ανέσπερο φως της Βασιλείας του Θεού, της όγδοης ημέρας, της ατελεύτου αιωνιότητας, το οποίο από τούδε και στο εξής καταυγάζει τις ψυχές των ανθρώπων, κάτι το οποίο προγευόμαστε με την δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Αυτό επαναλαμβάνεται σε κάθε Θεία Λειτουργία, από την έναρξή της όπου ο Ιερέας με την εκφώνησή του «Ευλογημένη η βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος ...» αναγνωρίζει ότι βρισκόμεθα και κινούμεθα εντός των πνευματικών ορίων της Βασιλείας του Θεού, δηλαδή της αιωνιότητας, έως την κορύφωσή της με την επίκληση του Παναγίου και τελεταρχικού Πνεύματος για τον καθαγιασμό των Τιμίων Δώρων και μέχρι την περάτωσή της όπου ψάλλουμε «Είδομεν το φως το

αληθινόν, ελάβομεν Πνεύμα επουράνιον.....», διακηρύττουμε ότι γίναμε θεατές των αρρήτων και απορρήτων μυστηρίων του Θεού.

Κατά την ημέρα της Πεντηκοστής το Άγιο Πνεύμα αποστέλλεται από τον Θεό Πατέρα στην εσχατολογική κοινότητα των πιστών, την Εκκλησία. Ως εσχατολογικό χάρισμα το Άγιο Πνεύμα αποτελεί «απαρχήν» (Ρωμ. 8,23) και «αρραβών» (Β΄Κορ. 1,22) της μελλούσης δόξας κάνοντας τους πιστούς ναό του Θεού (Α΄Κορ. 6,19). Σύμφωνα με τον Μέγα Βασίλειο, στην παρούσα ζωή οδεύουμε πνευματικά από τον αρραβώνα και την πρόγευση προς το πλήρες και τέλειο. Όταν συντελεστεί στην ψυχή μας με την ενέργεια του αγίου Πνεύματος η επάνοδος στην κατάσταση της υιοθεσίας, της κοινωνίας της χάριτος και της μετοχής στην δόξα του Θεού, ήδη πλέον «ενοπτριζόμεθα» τη χάρη των μελλόντων αγαθών σαν να είναι παρόντα. (Βλ.Περί Αγίου Πνεύματος, ΡG 32,132Β).

Image not found or type unknown



Το γεγονός ότι κατά την Πεντηκοστή έχουμε φανέρωση των εσχάτων και της

αιωνιότητας επισημάνθηκε από τον Απόστολο Πέτρο στο κήρυγμά του κατά την ημέρα αυτήν της Πεντηκοστής, ο οποίος τόνισε ότι εκείνη την ημέρα εκπληρώθηκε η προφητεία του Ιωήλ όπου αναφέρεται τούτο: «εν ταίς εσχάταις ημέραις, λέγει ο Θεός, εκχεώ από του πνεύματός μου επί πάσαν σάρκα, και προφητεύσουσιν οι υιοί υμών και αι θυγατέρες υμών, και οι νεανίσκοι υμών οράσεις όφονται, και οι πρεσβύτεροι υμών ενύπνια ενυπνιασθήσονται· και γε επί τους δούλους μου και επί τας δούλας μου εν ταίς ημέραις εκείναις εκχεώ από του πνεύματός μου, και προφητεύσουσι.. . .».(Πραξ. 2,17-18). Πράγματι, όπως επισημαίνει ο Μέγας Βασίλειος, καθώς οι πνευματοφόρες ψυχές των πιστών φωτίζονται από το Άγιο Πνεύμα, ακτινοβολούν τη Θεία χάρη και δωρίζεται «μελλόντων πρόγνωσις, μυστηρίων σύνεσις, κεκρυμμένων κατάληψις»(Βλ. Περί Αγίου Πνεύματος, PG 32,109AC). Το Άγιο Πνεύμα είναι η παρουσία της θαυμαστής δυνάμεως του Θεού μεταξύ των ανθρώπων. Τα αποτελέσματα της παρουσίας του είναι τα πνευματικά φαινόμενα, τα οποία διακρίνονται σε δυνάμεις, ιάσεις, προφητείες και άλλα θαυμαστά χαρίσματα (Α΄ Κορ. 12,4-11). Το Άγιο Πνεύμα καρποφορεί στις καρδιές των πιστών μοναδικούς και σπάνιους πνευματικούς καρπούς τους οποίους παραθέτει ο Απόστολος Παύλος: «ο δε καρπός του Πνεύματός εστιν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια» (Γαλ. 5, 22 - 23).

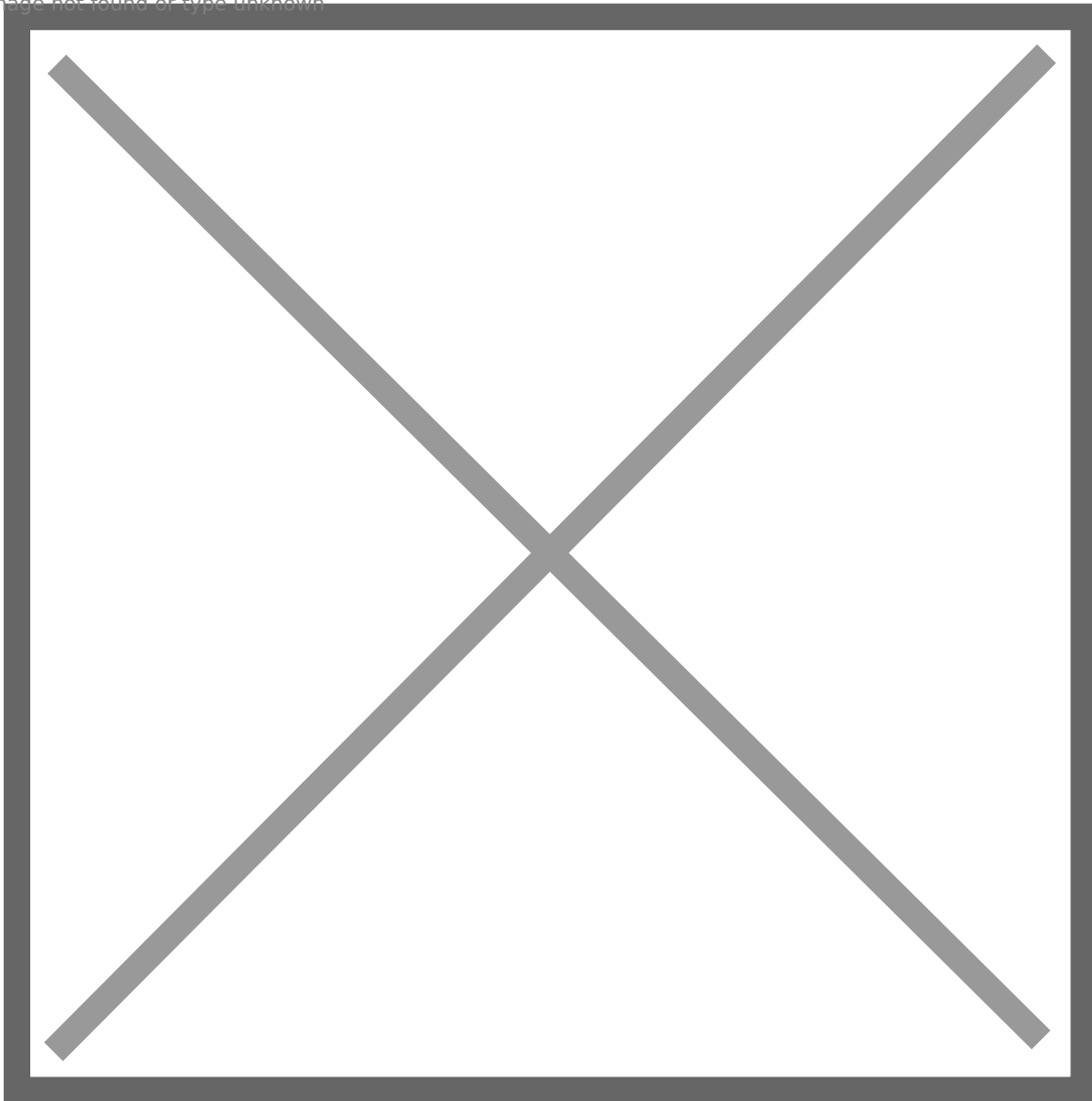
Το να προσπαθήσουμε με λογικά επιχειρήματα να αποδείξουμε ότι το γεγονός της έκχυσης του Αγίου Πνεύματος συντελείται αδιακόπως από την ευλογημένη ημέρα της Πεντηκοστής έως την σήμερα, είναι σαν να προσπαθούμε να αποδείξουμε ότι η αιτία της ημέρας είναι το φως του ήλιου και αυτό διότι μόνο απλά η παράθεση ορισμένων θαυμαστών γεγονότων από τη ζωή των Αγίων μας, μπορεί να διατρανώσει με τον πιο αποκαλυπτικό τρόπο την συνεχιζόμενη έως την σήμερα εκπλήρωση της προφητείας του Ιωήλ μέσα στη ζωή της Εκκλησίας. Αναρίθμητα παραδείγματα καταδεικνύουν την συγκλονιστική παρουσία του Αγίου Πνεύματος μέσα στην ιστορία της Εκκλησίας και στη ζωή των χριστιανών.

Αποκαλύψεις, οράματα, χαρίσματα, ιάσεις, προφητείες και άλλα θαυμαστά γεγονότα αποδεικνύουν τη φανέρωση της αιωνιότητας μέσα στο ιστορικό μας χωροχρόνο. Από το όραμα του Αποστόλου Παύλου στο δρόμο προς τη Δαμασκό (Πραξ. 9,1-9) και τη φανέρωση του σημείου του Τιμίου Σταυρού στον Μέγα Κωνσταντίνο μέχρι τις σύγχρονες αποκαλύψεις νεοφανών Αγίων, όπως του Αγίου Ραφαήλ και των συν αυτώ μαρτυρησάντων, του αγίου Εφραίμ εν τω Όρει των Αμώμων και της θαυματουργικής αποκαλύψεως των Ιερών Λειψάνων των 179 Οσιομαρτύρων Πατέρων της Ιεράς Μονής του Παντοκράτορος στη Πεντέλη που απεκαλύφθησαν σε ευλογημένες ψυχές• από την αποκάλυψη της δόξας του Θεού στον πρωτομάρτυρα Στέφανο (Πραξ. 7,55-56), μέχρι τη φανέρωση της χάριτος

πολλών αγίων αλλά και της Υπεραγίας Θεοτόκου σε ευλογημένες ψυχές όπως στην αγία Πελαγία και της αγίας Ευφημίας στον Άγιο Παΐσιο τον αγιορείτη.

Από τη θαυμαστή αγία βιοτή των αγίων Αποστόλων, των ασκητών μας και των Πατέρων μας οι οποίοι ζούσαν εν αγάπη και ταπεινώσει, όπως ο άγιος Διονύσιος ο εν Ζακύνθω που συγχώρεσε το δολοφόνο του αδερφού του, μέχρι τις σύγχρονες περιπτώσεις, όπως του αγίου Νεκταρίου που συγχώρεσε τους συκοφάντες του• από τις θαυματουργικές ιάσεις των αγίων Αποστόλων (Πραξ. 3,1-11) μέχρι τις σύγχρονες ιάσεις πολλών αγίων όπως του αγίου Νεκταρίου, του αγίου Ιωάννου του Ρώσου, του αγίου Εφραίμ του θαυματουργού και άλλων πολλών, αναρίθμητων αγίων• από τη φανέρωση των πνευματικών χαρισμάτων των Αποστόλων και των ασκητών της ερήμου μέχρι τις σύγχρονες περιπτώσεις συγχρόνων αγίων και ασκητών, όπως του αγίου Παΐσιου, του αγίου Πορφυρίου, του αγίου Ιακώβου Τσαλίκη οι οποίοι ήταν έμπλεοι αγιοπνευματικών χαρισμάτων δια των οποίων καθοδηγούσαν τους πιστούς• αλλά και άλλα αναρίθμητα παραδείγματα αποκαλύψεων, οραμάτων, προφητειών, ιάσεων, ενυπνίων, χαρισμάτων, θαυματουργικής παρουσίας των ιερών λειψάνων και των ιερών εικόνων και άλλων θαυμαστών γεγονότων, αποδεικνύουν περίτρανα ότι τόσο στα παλαιά χρόνια όσο και στη σύγχρονη εποχή, αλλά και μέχρι της συντελείας του αιώνος τούτου θα ενεργείται η δωρεά του αγίου Πνεύματος εντός της Εκκλησίας, μέσα στις καρδιές των ανθρώπων και θα προγεύονται την έλευση της αιωνιότητας.

Image not found or type unknown



Η εορτή της Πεντηκοστής δεν είναι μια απλή επέτειος αλλά ένα συνεχές θαύμα που παρατείνεται μέσα στους αιώνες. Ο Παράκλητος εξακολουθεί να είναι παρών στον κόσμο και να ενεργεί μέσα στην Εκκλησία του Χριστού. «Πάντα χορηγεί το Πνεύμα το άγιον· βρύει προφητείας, ιερέας τελειοί, αγραμμάτους σοφίαν edίδαξεν, αλιείς θεολόγους ανέδειξεν. Όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Έκκλησίας». Εμείς οι χριστιανοί καλούμαστε σήμερα να αναγγέλουμε την έλευση της αιωνιότητας, να είμαστε προφήτες μέσα σε έναν κόσμο που παραπαίει και έχει χάσει τον προσανατολισμό του. Επισημαίνει ο π. Μιχαήλ Καρδαμάκης στο βιβλίο του “Αεί μένει μυστήριο” : «το να προφητεύουμε δεν σημαίνει να μιλούμε απλώς για κάποια μελλοντικά συμβάντα, αλλά να φανερώσουμε τα κατά Χριστόν νοήματα των πραγμάτων. Το να προφητεύουμε δεν σημαίνει να απειλούμε τους ανθρώπους με τους τρομερούς λόγους μας στο όνομα ενός τρομερού Θεού, αλλά να παρακαλούμε τον Θεό με την αδιάλειπτη προσευχή μας, στο όνομα του απείρου ελέους Του, που κατακλύζει τον καιρό ανάμεσα στην πρώτη και την δεύτερη

παρουσία του Χριστού».

Ο Μέγας Βασίλειος αναφέρει ότι σήμερα οι πιστοί ζούμε σε έναν κόσμο που δύει, ζούμε πράγματι σε μια εσπέρα και σε μια έντονη αναμονή για εκείνο το λαμπρό πρωινό όταν θα ανατείλει η όγδοη ημέρα, η ημέρα της δευτέρας έλευσης του Κυρίου (Βλ. Εις 29 Ψαλμ.4, PG 29,316A).

Σήμερα οι πιστοί έχουμε στραμμένα τα βλέμματα στο μέλλον και περιμένουμε την όγδοη ημέρα που υποδηλώνει «την μετά τον χρόνον τούτον κατάστασιν, την άπαυστον ημέραν, την ανέσπερον, την αδιάδοχον, τον άληκτον εκείνον και αγήρω αιώνα» (Βλ. Περί Αγίου Πνεύματος, PG 32, 189B-192C). Στον παρόντα χρόνο αυτή η ημέρα της απολυτρώσεως μας φανερώνεται με σύμβολα και εικόνες, «δι' εσόπτρου εν αινίγματι». Οδηγούμενοι όμως από την πρόγευση και τον «αρραβώνα» των μελλόντων στην τελική εκπλήρωση των επαγγελιών του Θεού προγευόμαστε με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος εκείνη την μελλοντική κατάσταση κατά την οποία θα καταργηθεί τελείως το κράτος της φθοράς και του θανάτου που υφίσταται εντός του πεπερασμένου χώρου και χρόνου.